

Vergaderjaar 2006–2007

30 991

Beleidsdoorlichting Economische Zaken

Nr. 2

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 april 2007

Inleiding

Energie is van groot belang voor onze economie. De stijgende vraag naar energie en de noodzaak om zuinig om te gaan met schaarse energiebronnen bieden grote nieuwe uitdagingen. Daarbij is de energiemarkt de afgelopen jaren sterk veranderd. De nationale markt is geliberaliseerd, afnemers hebben keuzevrijheid gekregen en er wordt gewerkt aan een geleidelijke vorming van een Europese energiemarkt. Het beschermen van de positie van de kleinverbruiker, de onafhankelijkheid en kwaliteit van het netbeheer en het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving zijn punten die blijvend de aandacht van de overheid verlangen.

Tegelijkertijd moeten landen wereldwijd werken aan een verduurzaming van de energievoorziening vanuit het belang van toekomstige generaties. Daarnaast is voorzieningszekerheid op langere termijn nodig om een duurzame economische groei mogelijk te maken. Samengevat heeft energiebeleid tot doel te komen tot een efficiënte, duurzame en betrouwbare energievoorziening in Nederland en in Europa op korte en lange termijn.

In 2006 zijn de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet geëvalueerd. Dit is onderdeel geweest van een beleidsdoorlichting van één van de drie energiebeleidsdoelstellingen uit de EZ-begroting, namelijk «het bevorderen van een optimale ordening en werking van de energiemarkt» (efficiënte energievoorziening). Als bijlage treft u het verslag aan van die doorlichting. Daarbij stuur ik u een aantal onderliggende documenten: het syntheserapport van DTe over de evaluatie van de Elektriciteits- en Gaswet, de bijbehorende aanbevelingenbrief van DTe en alle onderzoeksrapporten¹.

Met deze brief informeer ik u over de belangrijkste conclusies uit de evaluatie van de wetten en mijn reactie daarop. De aanbevelingen van DTe heb ik hierbij betrokken. Alle inhoudelijke achtergrondinformatie is te vinden in de bijgevoegde documenten¹.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Met deze brief kom ik voorts een aantal toezeggingen na die mijn ambtsvoorganger aan uw Kamer heeft gedaan over de groothandelsmarkt elektriciteit¹. De inhoud daarvan sluit goed aan op de uitkomsten van de evaluatie. Dit betreft informatie over prijsregulering en enkele andere, mogelijk op de groothandelsmarkt inzetbare instrumenten. Voor die informatie verwijs ik naar de bijlage bij deze brief.

Ten slotte voldoe ik met deze brief aan een drietal toezeggingen die ik de Kamer heb gedaan tijdens het overleg over de Wet Onafhankelijk Netbeheer op 3 april jl.²

Algemeen beeld

Met de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn stapsgewijs markten gecreëerd in de voorheen centraal aangestuurde voorziening van elektriciteit en gas. Uit de evaluatie komt als algemeen beeld naar voren dat de beoogde markten zich behoorlijk ontwikkelen, maar op een aantal gebieden nog niet optimaal functioneren. Een andere belangrijke conclusie is dat de markten steeds internationaler worden. De vorming van goed werkende Europese energiemarkten wordt zodoende steeds belangrijker.

Vooruitlopend op nieuwe Europese Richtlijnen voor elektriciteit en gas, waar de Commissie momenteel aan werkt, is er nu geen aanleiding voor grote wetswijzigingen. Marktpartijen moeten de kans krijgen zich aan te passen aan de recente wetswijzigingen. Wel zijn enkele kleinere aanpassingen wenselijk in het belang van een beter functioneren van de markten.

De evaluatie van de wetten is een wettelijk verplichte terugblik³. De afgelopen jaren heb ik al veel gedaan aan verbetering van de marktordering. De aandachtspunten die uit de evaluatie naar voren komen, zijn dan ook niet nieuw. De evaluatie bevestigt het belang om een aantal reeds ingezette beleidsacties door te zetten en daar waar nodig aan te vullen met nieuwe acties. Dit geldt zowel nationaal als internationaal. Ik zal achtereen volgens ingaan op:

1. de ontwikkeling van de groothandelsmarkt gas;
2. de ontwikkeling van de groothandelsmarkt elektriciteit;
3. de onafhankelijkheid van het netbeheer;
4. de bescherming van de positie van de kleinverbruiker;
5. het toezicht.

1. De ontwikkeling van de groothandelsmarkt gas

Op de nationale groothandelsmarkt gas is GasTerra (voorheen: Gasunie Trade & Supply) van oudsher verreweg de grootste aanbieder van gas. Sinds de inwerkingtreding van de Gaswet is toetreding door andere aanbieders/handelaren op de gasmarkt mogelijk. Hoewel er een aantal nieuwe spelers is bijgekomen, hebben die samen slechts een beperkt marktaandeel weten te verwerven. Op de belangrijkste marktplaats, de *Title Transfer Facility* (TTF), wordt nauwelijks laagcalorisch gas verhandeld. De onderzoekers concluderen dat de nationale gasmarkt nog steeds sterk geconcentreerd, beperkt liquide en onvoldoende transparant is voor effectieve marktwerking.

Deze situatie ben ik aan het veranderen. Daarbij kijk ik naar de toekomst, waarin de nationale markt steeds meer een onderdeel zal worden van een grotere, Europese markt. Het vergroten van de gasmarkt is niet alleen een wens maar ook een noodzaak omdat onze nationale gasvoorraden op een gegeven moment uitgeput zullen zijn. Via een goed werkende Noordwest Europese markt profiteert de Nederlandse afnemer niet alleen van toegenomen concurrentie in de vorm van lagere prijzen en een betere dienst-

¹ Toezegging over prijsregulering tijdens Algemeen Overleg d.d. 23 november 2005; toezegging over Federal Energy Regulatory Commission (FERC) tijdens plenair debat d.d. 19 april 2006.

² In antwoord op vragen van de leden Jansen (SP), Vendrik (GL) en Zijlstra (VVD).

³ Zie artikel 80 Elektriciteitswet 1998 en artikel 66 Gaswet.

verlening, tevens zijn een goed werkende markt en een stabiel investeringsklimaat noodzakelijk voor het waarborgen van de leveringszekerheid. Mijn ambtsvoorganger heeft u op 17 maart 2006 geïnformeerd over de gewenste ontwikkeling van de Nederlandse groothandelsmarkt voor gas vanuit een internationaal perspectief¹. Deze lijn zal ik voortzetten. Op hoofdlijnen heeft mijn beleid tot doel om voldoende gas uit verschillende bronnen naar Europa te halen, binnen Europa vrij gasverkeer te bevorderen en om Nederland in Europa te positioneren als «gasrotonde» van Europa. Door het aantrekken en verdelen van nieuwe gasstromen wordt een degelijke basis gelegd voor leveringszekerheid en voorzieningszekerheid op lange termijn.

Het bereiken van deze internationale doelen vraagt onze tijd en inzet, maar is een langetermijnproces. Daarom is het nodig om ook op korte termijn een aantal maatregelen te nemen zodat de nationale gasmarkt beter gaat functioneren. Hieronder zal ik eerst aangeven welke maatregelen ik voor ogen heb om de vorming van een goed werkende internationale markt te bevorderen. Daarna zal ik ingaan op de beleidsacties voor de nationale gasmarkt.

Beleidsacties internationale gasmarkt

Om voldoende gas uit verschillende bronnen naar Europa te halen, leg ik contacten met vele landen waar gas geproduceerd wordt. Noorwegen en Rusland zijn bekende voorbeelden, maar recent zijn er meerdere bezoeken afgelegd, bijvoorbeeld aan Algerije. Het betreft hier zowel bilaterale contacten als contacten in Europees verband. Naast de import van productie gaat het om versterken van de infrastructuur voor gastransport. Specifiek hiervoor lopen er onderhandelingen met Noorwegen en Rusland². Gasunie investeert de komende tijd fors in uitbreiding van de binnenlandse infrastructuur om de «gasrotonde» mogelijk te maken. Ik heb u op 29 maart jl. geïnformeerd over de aanpassing van het reguleringskader die deze investeringen mogelijk maakt.

Ten tweede moet er voor de totstandkoming van een (regionale) Europese markt worden gewerkt aan het wegnemen van verschillen tussen de nationale markten. Op dit moment zijn er verschillen in marktordering, informatie en regelgeving. Het wegnemen van deze verschillen vraagt om internationale samenwerking. Deels kunnen deze knelpunten worden weggenomen via de zogenaamde *Regional Initiatives* van de samenwerkende nationale toezichthouders. Op dit moment wordt gewerkt aan de opzet van een gasforum tussen de Benelux, Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, vergelijkbaar met het pentalaterale forum voor elektriciteit. Doel van een gasforum is om gezamenlijke afspraken te maken over investeringen in de netten, transparantie en marktkoppeling. Een werkprogramma is in voorbereiding en zal in juni aan de Ministers van de zes landen worden gepresenteerd.

Ook de voorstellen van de Europese Commissie, die zij heeft gelanceerd in haar *Strategic Energy Review*³, beogen een verdere integratie van de nationale markten in Europa. Het Kabinet heeft u recentelijk geïnformeerd over haar visie hierop⁴.

Beleidsacties nationale gasmarkt

De markt wordt steeds internationaler, maar dat betekent niet dat de ordening van de binnenlandse markt geen aandacht meer hoeft te krijgen. De uitkomsten van de evaluatie vragen om actie om de afnemer te beschermen tegen de nadelen van een sterk geconcentreerde, weinig liquide en onvoldoende transparante nationale gasmarkt. Mede op advies van NMa/DTe neem ik maatregelen om de concurrentie op de nationale groothandelsmarkt gas te vergroten⁵. Zo is voor een effectieve marktwerking een liquide marktplaats onontbeerlijk. Het volume aan gas dat op dit moment wordt aangeboden via de belangrijkste marktplaats, de Title

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 023, nr. 22.

² Dit in aanvulling op reeds bestaande contracten tussen Gasunie (de netbeheerder) en Rusland.

³ Mededeling van de Europese Commissie over de interne energiemarkt (COM(2007)1).

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 28 240, nr. 72.

⁵ Brief 102213/146. B845 van de Raad van Bestuur NMa, bijgevoegd als bijlage.

Transfer Facility (TTF), is daarvoor op dit moment nog onvoldoende. Zoals toegezegd bij de behandeling van de Veegwet 2005 door uw Kamer op 12 oktober 2006 en ter uitvoering van de motie Crone c.s.¹ werk ik aan verbetering van de liquiditeit van TTF. Ik bereid een AMvB voor die ertoe leidt dat er meer gas via TTF wordt aangeboden. Hier zal ik de marktpartijen bij betrekken via een consultatieronde. Kort voor de zomer zal ik op basis van deze consultatie de Kamer nader informeren. Mijn insteek is om TTF hét handelspunt van Nederland te maken.

Tegelijkertijd werk ik aan het wegnemen van concurrentiebeperkende handelsvoorwaarden. De Kamer heeft per amendement verzocht om de financiële zekerheden die van gasleveranciers worden geëist naar beneden bij te stellen om toetreding op de gasmarkt makkelijker te maken². Over twee maanden zal ik een Ministeriële Regeling publiceren waarin bankgaranties die leveranciers eventueel moeten overleggen gemaximeerd worden op twee maanden.

Verder is het vergroten van de transparantie van belang. Alle marktspelers dienen gelijke toegang tot relevante marktinformatie te krijgen. NMa/DTe heeft gevraagd om nadere regels te stellen ten aanzien van informatie-uitwisseling. In overleg met NMa/DTe zal ik bezien in hoeverre de wettelijke bevoegdheid van NMa/DTe om relevante informatie bij marktpartijen op te vragen, verruimd dient te worden.

Een goed werkende binnenlandse markt is uiteraard ook een noodzakelijke voorwaarde om tot een prominente positie voor Nederland op de Europese gasmarkt te komen. Specifiek daarvoor is een forse uitbreiding van zowel de grensoverschrijdende gastransportcapaciteit als de capaciteit op een aantal binnenlandse trajecten nodig. De reeds genoemde investeringen van Gasunie zijn daarbij van belang.

Op het gebied van LNG zijn er diverse initiatieven. Zo zijn er plannen voor twee onshore LNG-terminals in Rotterdam, en een in Eemshaven. Verder wordt in de media gesproken over offshore LNG-hervergassing voor de Nederlandse kust. Qua regelgeving geldt in Europa enerzijds een standaardregime waarbij de overheid de tarieven voor LNG-hervergassing vaststelt, en anderzijds een uitzonderingsmogelijkheid als dit standaardregime investeringen frustreert. Begin dit jaar heb ik het standaardregime verder uitgewerkt in een Ministeriële Regeling, die op dit moment voorligt bij de Kamer. En tegelijkertijd werk ik voortvarend aan de behandeling van aanvragen tot ontheffing van het standaardregime, in lijn met de wens van de Kamer in de motie De Krom³.

Nederland heeft een uitstekende uitgangspositie op het gebied van gasopslag. De Nederlandse ondergrond leent zich goed om grote gasopslagen te herbergen, die nodig zijn om het zomer/winter verschil in afname te kunnen opvangen. Qua vergunningen voor genoemde opslagen kan de regelgeving nog worden verbeterd. Van oudsher is een opslagvergunning verbonden aan een winningsvergunning. Dat vormt een belemmering voor partijen die willen toetreden tot de opslagmarkt maar zich niet bezig willen houden met winning. Om deze belemmering weg te nemen, werk ik aan een wijziging van de Mijnbouwwet. Deze wijziging zal ik deze zomer aan de Raad van State sturen, zodat die in het najaar aan uw Kamer kan worden aangeboden.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 430, nr. 10.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 433, nr. 8.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 430, nr. 11.

2. De ontwikkeling van de groothandelsmarkt elektriciteit

In het syntheserapport van NMa/DTe is aangegeven dat de nationale groothandelsmarkt elektriciteit redelijk is ontwikkeld, gegeven de korte tijdspanne sinds het ontstaan van de markt. Dat beeld spreekt ook uit het

Monitoringsrapport 2005 van NMa/DTe en uit de landenstudie van de Europese Commissie, die tegelijk met het sectoronderzoek energie is gepubliceerd¹. Weliswaar zijn de prijzen op de groothandelsmarkt in Nederland (dat wil zeggen de prijzen exclusief belasting en transportkosten) in vergelijking met omringende landen hoog, maar dat hangt vooral samen met de brandstofinzet in Nederlandse elektriciteitscentrales. Dat is in overeenstemming met de bevindingen van het Capgemini onderzoek, dat ik op 22 september 2006 aan uw Kamer heb gestuurd. Zo'n 60% van de geproduceerde elektriciteit in ons land wordt opgewekt met behulp van de relatief dure brandstof gas, terwijl in omringende landen kolenen kerncentrales een veel groter aandeel in de productie hebben. De prijsstijgingen van de afgelopen jaren zijn in belangrijke mate veroorzaakt door de stijging van de gasprijs, die op haar beurt via de mondiale energiemarkt werd beïnvloed door de olieprijs.

Ik zie geen reden om te twifelen aan het (Europees) ingeslagen pad van liberalisering van de energiemarkten. Er is derhalve geen reden voor ingrijpende maatregelen. Ik zie dan ook geen toegevoegde waarde in het voorstel van de SP om nutsbedrijven te creëren die energie kunnen leveren aan midden- en kleinverbruikers, maar ook verantwoordelijk zijn voor het netbeheer². Deze bedrijven zouden een werkkerrein moeten hebben ter grootte van een of meer provincies, ruwweg tussen de een en twee miljoen aansluitingen. Dit plan zou wellicht een interessante optie zijn geweest voordat de marktwerking in de energiesector werd ingevoerd. Maar het past niet in de huidige situatie met markten die zich steeds beter aan het ontwikkelen zijn.

Ook zie ik geen noodzaak tot prijsregulering. Ik wijs erop dat Nederland met de zogenoemde vangnetconstructie op grond van artikel 95b van de Elektriciteitswet momenteel al over een lichte vorm van prijstoezicht voor de consumentenmarkt beschikt. Het derde lid van dit artikel geeft de NMa de mogelijkheid om in bepaalde situaties maximumprijzen vast te stellen die leveranciers aan kleinverbruikers in rekening mogen brengen. Dit systeem heeft als voordeel dat er geen referentieprijzen in de markt wordt gelegd. NMa/DTe toetst immers per onderneming de redelijkheid van retailprijzen door deze te vergelijken met de inkoopkosten van de desbetreffende onderneming. Als NMa/DTe constateert dat prijzen niet redelijk zijn, kan ze ingrijpen. Dat is maatwerk. Omdat dit werk achter de schermen gebeurt, gaat hiervan ook geen signaalfunctie uit. Het gevolg van de inzet van andere, grofmaziger vormen van prijsregulering zal zijn dat de voordelen van concurrentie op de elektriciteitsmarkt uit beeld verdwijnen en de voorzieningszekerheid in gevaar komt. Het zou prijsconcurrentie om zeep helpen en funest zijn voor het investeringsklimaat in Nederland in een periode waarin nieuwe investeringen in productie wenselijk zijn en ook daadwerkelijk op stapel staan. Deze conclusie vindt steun bij de Europese Commissie. Die constateert in de eerder genoemde *Strategic Energy Review* dat de grofmazige prijsregulering die in een aantal lidstaten nog bestaat, averechts werkt en het ontstaan van een markt met effectieve concurrentie frustreert.

Eerder heb ik uw Kamer informatie beloofd over prijsregulering en enkele andere, mogelijk op de groothandelsmarkt inzetbare instrumenten. Voor die informatie verwijs ik naar de bijlage bij deze brief.

Bovenstaande neemt niet weg dat het functioneren van de groothandelsmarkt op een aantal punten beter kan.

Beleidsacties internationale elektriciteitsmarkt

Ook bij elektriciteit is mijn beleid gericht op de integratie van nationale markten tot één Europese of enkele regionale markten. Integratie van markten zorgt niet alleen voor een concurrerende en efficiënte energievoorziening waar de afnemer bij gebaat is, maar draagt ook bij aan de

¹ Europese Commissie, SEC(2006) 1709/COM(2006) 841, 10 januari 2007.

² Tijdens het Algemeen Overleg op 3 april jl.

leveringszekerheid doordat landen elkaar bij tekorten over en weer effectiever kunnen bijstaan.

Op dit moment kan nog niet gesproken worden van effectief functionerende Europese of regionale markten voor elektriciteit. Hiervoor zijn er, net als bij de gasmarkt, tussen de nationale markten nog teveel verschillen in marktordening, informatie en regelgeving. Bovendien zijn er knelpunten in de fysieke infrastructuur. De beschikbare transportcapaciteit zal op een aantal punten in Europa moeten worden vergroot, met name op grensoverschrijdende verbindingen. Het gaat daarbij zowel om betere benutting van de bestaande verbindingen als om investeringen in uitbreiding van de infrastructuur.

Ik voel mij gesterkt in mijn beleid door de analyses van de NMa/DTe. De NMa/DTe adviseert in haar monitoringsrapport over de ontwikkelingen van de groothandelsmarkt Elektriciteit in 2005¹ en in december 2006 over de verdere ontwikkeling van de (Noordwest Europese) elektriciteitsmarkt². Ook de NMa/DTe pleit voor het verder stimuleren van de regionale integratie van markten en vergroting van de transparantie.

In het Pentalaterale Energie Forum (PEF) wordt al hard gewerkt aan het wegnemen van belemmeringen voor de totstandkoming van een Noordwest Europese markt. In het PEF werken overheden, toezichthouders en *Transport System Operators* (TSO's) van Frankrijk, Duitsland en de Benelux samen aan de verdere integratie van de Noordwest Europese markt. In mijn brief van 19 juni 2006 bent u hierover nader geïnformeerd³. De voortgang die inmiddels is gerealiseerd in het PEF toont aan hoe belangrijk grensoverschrijdende samenwerking is.

Ik verwacht op korte termijn concrete resultaten. Zo zal bij het volgende ministersoverleg in juni een *Memorandum of Understanding* op de agenda staan waarbij toezichthouders, TSO's, beurzen en overheden zich committeren aan de invoering van marktkoppeling tussen de betrokken landen. Dit betekent dat marktpartijen beter in staat zijn te handelen. Daarnaast is de Nederlandse inzet in het Forum gericht op de totstandkoming van een regionaal capaciteitsplan om de kwaliteit van het regionale transportnet te waarborgen. Dit plan moet in eerste instantie knelpunten in het regionale transportnetwerk in kaart brengen. Op basis daarvan kunnen de belangrijkste investeringsprojecten worden geïdentificeerd vanuit een regionaal perspectief. De eerste resultaten in de vorm van een *quick scan* verwacht ik eind dit jaar. In aanvulling op de concrete inspanningen in het Forum verdient de Europese Commissie alle steun bij haar inspanningen om de nodige obstakels voor verdere harmonisatie van regels te verwijderen en intensievere samenwerking tussen toezichthouders te bevorderen.

Beleidsacties nationale elektriciteitsmarkt

De verbeterpunten voor de nationale elektriciteitsmarkt zijn grotendeels al in gang gezet. Zo vraagt de hoge concentratiegraad op de groothandelsmarkt elektriciteit al enige tijd onze aandacht. Het aantal producenten en leveranciers is sinds de liberalisering van de nationale markt niet noemenswaardig toegenomen. In dit verband is ook de voorgenomen fusie van Essent en Nuon van belang. De beoordeling van deze fusie op de mededingingsgevolgen is de verantwoordelijkheid van de NMa. De betrokken bedrijven zien de fusie vooral als een mogelijkheid om een positie op de Europese markt te verwerven. Op basis van het Visiedocument Concentraties Energiemarkten⁴ mag niettemin worden verwacht dat de concentratiegraad op de Nederlandse markt daardoor aanzienlijk zal oplopen. Op basis van de Mededingingswet is het criterium bij de beoordeling dat de concurrentie op de Nederlandse markt als gevolg van de fusie niet significant wordt belemmerd. Er moet dus na de

¹ Marktmonitor, ontwikkeling van de groothandelsmarkt voor elektriciteit 2005, gepubliceerd 12 juni 2006.

² NMa//DTe, Advies groothandelsmarkt voor Elektriciteit, 6 december 2006.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 300 XIII, nr. 89.

⁴ NMa/DTe, Visiedocument Concentraties Energiemarkten, november 2006.

fusie voldoende concurrentie op de Nederlandse markt over blijven. Dat doel kan worden gerealiseerd met behulp van zogenoemde *remedies*, zoals bijvoorbeeld het afstoten van productievermogen. Deze *remedies* moeten de mededingingsbezwaren wegnemen. Ik wacht het oordeel van de NMa over de fusie af.

Door het starten van een *intraday*beurs door APX, waarop handelaren nog voor dezelfde dag elektriciteit kunnen aanbieden of aankopen, zijn de financiële risico's van onbalans voor kleine handelaren verkleind.

Uit de evaluatie en uit de aanbevelingen van NMa/DTe naar aanleiding van het Monitoringsrapport blijkt dat vergroting van de transparantie nodig is om de markt beter te laten werken en toetreden aantrekkelijker te maken. NMa/DTe doet een aantal aanbevelingen voor het verbeteren van de transparantie. Twee daarvan, te weten blijvende inzet op het vergroten van de transparantie in Noordwest Europa in het Pentalaterale Forum en concretiseren van de bindende richtsnoeren van de *Congestion Management Guidelines* in wet- en/of regelgeving, hebben mijn volledige instemming. Over de derde aanbeveling, aanpassen van artikel 86d van de Elektriciteitswet 1998 (dat de mogelijkheid biedt informatieverplichtingen op te leggen aan marktpartijen), zodat deze ook van toepassing is op elektriciteitsbeurzen en makelaars, zal ik nader met NMa/DTe overleggen. Bij de te maken afwegingen zal het initiatief van EnergieNed moeten worden betrokken om samen met marktpartijen de transparantie te vergroten, evenals de resultaten van het werk van de ERGEG aan de *Guidelines for Good Practice on Information Management and Transparency in Electricity Markets*.

3. De onafhankelijkheid van het netbeheer

Onafhankelijk netbeheer was onderwerp van een apart wetstraject. Dit traject heeft eind vorig jaar geresulteerd in aanneming van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON). De uitkomsten van de evaluatie en de aanbevelingen van DTe bevestigen het belang van de WON. DTe constateert dat in de wetten in formele zin de onafhankelijkheid van besluitvorming bij netbeheerders is geregeld. In de praktijk is dit echter niet altijd voldoende gegarandeerd. Het risico is namelijk dat binnen het groepsverband van een energiebedrijf de belangen van niet gereguleerde activiteiten kunnen interfereren met het publiek belang van doelmatig en betrouwbaar netbeheer. Voor een betrouwbare energievoorziening is het belangrijk dat de netbeheerder zijn taken zelfstandig en onafhankelijk kan uitvoeren. Op 3 april jl. heb ik uitgebreid met de Kamer van gedachten gewisseld over de WON en het vervolgtraject.

De heer Vendrik (GroenLinks) deed tijdens dit AO een voorstel voor een «Rijkswaterstaatmodel» voor de energienetten. Deze optie is door mijn voorganger serieus bekeken, maar de kosten die hiermee gemoeid zijn bleken na een eerste onderzoek niet op te wegen tegen de extra zekerheid van het publiek en onafhankelijk netbeheer. Bovendien zijn de regionale netten op dit moment feitelijk al in handen van de overheid¹. De provincies en gemeenten zijn nu namelijk verantwoordelijk voor de netwerken in hun gebied en dienen zo direct het publieke belang, betrouwbare energievoorziening, dat aan de netten verbonden is. In de Ministeriële Regeling en AMvB op basis van de eigendomsartikelen die ik u toe heb gezonden, heb ik expliciet duidelijk gemaakt dat dit wat mij betreft ook zo blijft².

Een apart punt op het gebied van de netwerken betreft de evaluatie van het Besluit Aanleg Energie Infrastructuur (BAEI)³ die onderdeel uitmaakte van de beleidsdoorlichting. Hieruit is gebleken dat de effectiviteit daarvan voor het bevorderen van duurzaamheid bij de aanleg van energie-

¹ TenneT, als Staatsbedrijf, is netbeheerder en deels eigenaar van de elektriciteitsnetten met een spanningsniveau van 110 kV en hoger. GTS is ook een Staatsbedrijf en netbeheerder van het landelijke hogedruknetwerk voor aardgas.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 212, nr. 53.

³ Toezegging om BAEI te evalueren is gedaan Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, brief van 23 oktober 2003 van de Minister van Economische Zaken inzake BAEI, kenmerk ME/EM/3054285.

infrastructuur beperkt is. Desondanks hebben gemeenten na navraag door het Ministerie van VROM aangegeven dat zij er in de praktijk houvast aan hebben als denkkader voor de ontwikkeling van de energie-infrastructuur in nieuwe wijken. In elk geval in 2007 zie ik daarom geen aanleiding om het BAEI aan te passen. Dit zal ik in overleg met mijn ambtgenoot van VROM bezien.

4. Bescherming van de positie van de kleinverbruiker

Uit de evaluatie blijkt dat de kleinverbruiker, mede dankzij het optreden van NMa/DTe, goed beschermd is. Wel kan nog gewerkt worden aan het vertrouwen van de kleinverbruiker in de energiemarkt. Het vertrouwen heeft een deuk opgelopen door de administratieve problemen bij energiebedrijven in 2005. Met behulp van tijdelijke maatregelen zijn de administratieve problemen grotendeels verholpen. Zoals mijn ambtsvoorganger op 19 september 2005¹ en 10 februari 2006² aan de Tweede Kamer heeft aangekondigd, werk ik momenteel aan een wetsvoorstel waarmee de structurele oorzaak van de administratieve problemen zal worden weggenomen. Een eerste onderdeel van dit wetsvoorstel ligt inmiddels bij uw Kamer, in de vorm van een voorhang van een Ministeriële Regeling. Dit onderdeel regelt de invoering van een capaciteitstarief. Rond de zomer stuur ik u het volledige wetsvoorstel.

5. Toezicht

Uit de evaluatie van het toezicht is gebleken dat NMa/DTe de afgelopen jaren is gegroeid in zijn rol als toezichthouder. NMa/DTe heeft de aandachtspunten uit de vorige evaluatie voortvarend ter hand genomen en op punten zoals onafhankelijkheid, toegankelijkheid, zorgvuldigheid en professionaliteit scoort NMa/DTe goed. Ondanks de goede resultaten is er ook ruimte voor verbetering. Marktpartijen verwachten van NMa/DTe meer daadkracht bij wetsovertredingen en vergroting van de praktische kennis van de medewerkers. NMa/DTe onderkent de noodzaak hiervan en heeft reeds in 2006 haar opsporings- en onderzoekscapaciteit vergroot. Daarnaast zal NMa/DTe verder investeren in kennisopbouw, met name door het aantrekken van ervaren senior medewerkers die ervaring opgedaan hebben in de energiesector.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 28 982, nr. 44.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 28 982, nr. 51.